

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. Minister B. Madlener
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Natuur en Milieufederatie Limburg
Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond

www.nmflimburg.nl
NL88 TRIO 0212336207
KvK 41076356

Datum 29 juli 2024

Betreft Zorg over het gebruik van Beaumix bij de verbreding van de A2 in Limburg

Geachte Minister van I&W,

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg staat voor een gezond en schoon milieu, een vitale en rijke natuur, een gevarieerd landschap en een circulaire samenleving in Limburg en de Euregio. Nu en in de toekomst. Daarom delen we met deze brief graag onze zorgen over het mogelijke gebruik van het materiaal Beaumix bij de verbreding van de A2 snelweg in Limburg.

Er bestaan al langer zorgen in Nederland over de toepassing van dit schoongewassen bodemas, materiaal dat overblijft na verbranding van afval in een afvalenergiecentrale (AECs). Zorgen over de verontreiniging van het oppervlaktewater, vervuiling van de bodem en het grondwater. Doordat, ondanks certificering, het Beaumix grote hoeveelheden zware metalen, plastics (PAKs) en andere giftige materialen en voorwerpen (o.a. batterijen) bevat.

Voorbeeld in Katwijk stelt niet gerust

De ervaringen vanuit de vernieuwde N206 bij Katwijk (de Ir G. Tjalmaweg), door dezelfde aannemer Boskalis, stellen ons niet gerust. Met signalen vooraf en tijdens de bouw door o.a. bezorgde bewoners, over de kwaliteit en samenstelling van deze zogenaamd circulaire bouwstof, werd te weinig gedaan. Na de aanleg van de weg met Beaumix werden in bodemonsters hoge concentraties zware metalen, zoals chroom, cadmium, koper, nikkel, lood en zink werden gevonden. Die concentraties waren veel hoger dan de wet toestaat. En nu zitten Provincie Zuid-Holland, Waterschap Hoogheemraadschap Rijnland en de gemeente Katwijk met hun handen in het haar. De kosten voor reparaties¹, monitoring en zuivering achteraf lopen flink op, om nog maar te zwijgen over de mogelijke schade voor de leefomgeving en het vertrouwen van haar inwoners.

Want het water dat van de weg wordt afgevoerd, komt als het in de grond zakt langs die Beaumix. Daardoor raakt het vervuild en dat brengt mogelijk gezondheids- en veiligheidsrisico's met zich mee. Ondanks dat de gemeten waarden in Katwijk inmiddels, en voorlopig, lijken te voldoen aan de kwaliteitsnormen voor grond- en oppervlaktewater, baart het de gemeente zorgen, ook omdat niet precies duidelijk is wat de (langere termijn) gevolgen zijn van het lozen van dat water

¹ o.a. de aanleg drainagebuizen en overhevelen van het drainagewater naar vrachtwagens(!)

voor het milieu en de volksgezondheid. Ook het hoogheemraadschap Rijnland bevestigt dat de gemeten waarden niet wenselijk zijn voor het oppervlaktewater.

Ook zorgen vanuit I&W, ILT en RIVM

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) stelde in 2019 dat er onvoldoende grootschalige werken zijn waarin bodemas toegepast kan worden ten opzichte van de totale productie bodemas. Met als gevolg dat er grote druk is van partijen om zand, grind of isolatiemateriaal te vervangen door bodemas. "Grootschalige toepassingen van bodemas lijken soms te zijn ontstaan vanuit de gedachte 'hoe kan ik legaal zoveel mogelijk goedkoop bodemas gebruiken?'"². Die druk zal alleen maar toegenomen zijn nu de toepassing van bodemas als IBC-bouwstoffen (lagere kwaliteit dan Beaumix) in (bouw)werken sinds kort onder landelijk verboden is.

In 2021 schrijft de toenmalige staatsecretaris van I&W over Beaumix (in Katwijk) dat hij benadrukt dat batterijen niet in afval aanwezig horen te zijn en dat het maximum percentage voor los metallisch ijzer (inclusief batterijen) in Beaumix significant verder moet worden verlaagd (van 1%)³. In de tussentijd was zijn inzet om met de sector afspraken te maken over verdergaande verwijderd met de beschikbare technieken en verder te onderzoeken of het verwijderingsrendement, met de inzet van de best beschikbare technieken, verder kon worden verhoogd.

Een verkenning van het RIVM liet in 2021 zien dat er nog geen wijze van normeren is voor veel voorwerpen, zoals batterijen, in bouwstoffen als Beaumix. Ook zijn er voor lang niet alle stoffen normeringen, waardoor met metingen niets gedaan kan worden. In een rapport stelt het ILT dat, door de veelheid aan toezichthouders en de lange keten, illegale handelingen in de bodemas keten lastig te traceren zijn. Uit signalen, ook vanuit de branche, blijkt dat de hoge storttarieven er soms toe leiden dat verontreinigde stoffen die overblijven na opwerking van bodemas op illegale (stort)plaatsen terecht komen. Maar ook dat dergelijke grootschalige toepassingen van bodemas een aanzuigende werking op buitenlands bodemas. Dit verhoogt het risico op ongewenste gevolgen. "Waarschijnlijk is de hoeveelheid geïmporteerde bodemas groter dan gedacht...(...).. Omgevingsdiensten zien regelmatig dat bodemas onder een verkeerde registratiecode (Euralcode) wordt geïmporteerd."

Geen inzicht in maatregelen om kwaliteit en samenstelling van Beaumix te garanderen

De toepassing van dit materiaal roept daarom verschillende vragen op:

- Zijn negatieve effecten (op de langere termijn) van het gebruik van Beaumix als vulling voor wegen, voor de leefomgeving en specifiek het grond- en oppervlaktewater, uit te sluiten? En op welke onderzoek is dit gebaseerd en welke gezondheidkundige en milieukundige grenswaarden worden voorgeschreven om de leefomgeving te beschermen?
- Zijn er inmiddels wetenschappelijk onderbouwde normeringen voor alle materialen en stoffen die mogelijk in Beaumix aanwezig kunnen zijn? En aan welke normen is Boskalis gehouden, ook voor wat betreft het verwijderingsrendement van materialen zoals batterijen? Hoe sluit dit aan bij de grenswaarden onder bullet 1)?

² <https://www.ilent.nl/onderwerpen/bodemtoezicht/documenten/leefomgeving-en-wonen/bodem/bodemtoezicht/zienswijzen/analyse-risicos-in-de-keten-van-bodemas>

³³ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-2d8062bb-ade7-43ca-8db3-b15def5aab7c/pdf>

- Welke afspraken zijn met de sector gemaakt over verdergaande verwijderd met de beschikbare technieken en wat is de uitkomst van onderzoek naar het verder verhogen van het verwijderingsrendement, met de inzet van de best beschikbare technieken?
- Welke maatregelen heeft de sector én het Ministerie van I&W genomen naar aanleiding van de lessen met betrekking tot de N206 in Katwijk, om een voldoende kwaliteit en samenstelling van Beaumix in de keten te garanderen?
- Wie is de producent van de Beaumix, die gebruikt wordt in Limburg? Wat is het track record van deze partij (in termen van inspecties) en door welke partij en conform welk proces wordt getoetst op de kwaliteit van de Beaumix die onder de A2 komt? En hoe wordt gewaarborgd dat aan de minimale kwaliteitsvereisten wordt voldaan?
- Waar komt de Beaumix vandaan die gebruikt wordt voor de A2 in Limburg en hoe wordt uitgesloten dat de aanvoer van 500.000 ton bodemas niet zorgt voor een aanzuigende werking van bodemas (en daarvoor al afval) vanuit het buitenland?

Belang van Monitoring, Toezicht en Handhaving

Gezien de potentiële risico's van het gebruik van Beaumix, is streng toezicht en handhaving essentieel evenals een duidelijke rolverdeling en goede samenwerking tussen organen. Wat is de verantwoordelijkheid van de Provincie versus de omgevingsdienst? Hoe werken de ILT, de gemeenten (in het kader van het voormalig Besluit bodemkwaliteit) en de provincie (volgens de Wet bodembescherming) samen bij de beoordeling, monitoring en in geval van calamiteiten. Hierbij moet transparantie en open communicatie naar de bevolking voorop staan.

Voorzorgsbeginsel en 'vervuiler betaalt'

Bij het gebruik van materialen zoals Beaumix, die potentieel schadelijke stoffen kunnen bevatten, dient het voorzorgsbeginsel centraal te staan. Dit beginsel houdt in dat bij twijfel over de veiligheid en milieu-impact van een product of proces, de mogelijke risico's zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Totdat duidelijk is wat de lange termijn effecten zijn op de leefomgeving zou een landelijk verbod op Beaumix voor toepassing in (bouw)werken, net zoals bodemas als IBC-bouwstof, een realistisch optie moeten zijn. Hiermee wordt voorkomen dat onomkeerbare schade aan het milieu en de volksgezondheid wordt aangericht. Zeker als de huidige filter en reinigingstechnieken (BBTs) in de praktijk onvoldoende blijken. Ook dient vooraf contractueel afspraken gemaakt te worden dat de verantwoordelijkheid (en daarmee kosten) voor monitoring, reparaties, eventuele waterzuivering of sanering bij de projectaannemer ligt en niet bij het bevoegd gezag of waterschap (het principe 'vervuiler betaalt').

Tot slot: Nuttige toepassing of geitenpaadje?

Hoewel het hergebruik van bouwstoffen in principe positief kan zijn vanuit het oogpunt van circulariteit, leidt onzekerheid over de samenstelling en mogelijke verontreiniging van Beaumix tot zorgen. Ondanks milieu eisen en certificeringen blijkt in de praktijk dat de grootschalige aanwezigheid van schadelijke stoffen, zoals zware metalen en PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), niet uitgesloten kan worden met negatieve gevolgen voor de leefomgeving. Dus hoewel Beaumix gepositioneerd wordt als circulair (en daarmee milieuvriendelijker) alternatief voor grind of zand blijkt dit een papieren werkelijkheid te zijn. Zolang onvoldoende duidelijk is dat Beaumix een nuttige circulaire toepassing heeft mag het economische belang om (zonder hoge kosten van storten) van verontreinigd bodemas af te komen niet als geitenpaadje dienen om het milieu te vervuilen.

Hoogachtend,

Pascale Plusquin

Directeur Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg